Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Economische Veiligheid en Weerbaarheid

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 9 november 2026
Betreft Aanpak weerbare economie

Ons kenmerk
EZK_DGBI_EVW / 108444406

Geachte Voorzitter,

De effecten van het conflict in het Midden- Oosten en de Oekraïne-oorlog maken dagelijks duidelijk dat geopolitieke stabiliteit niet langer vanzelfsprekend is. Vanuit het Rijk wordt samen met medeoverheden, bedrijfsleven en maatschappelijk organisaties daarom breed ingezet op het vergroten van onze maatschappelijke weerbaarheid tegen grootschalige verstoringen, en onze voorbereidheid op een militair conflict. Tijdens het debat op 25 maart 2026 over de economische gevolgen van het conflict in het Midden-Oosten heeft de Kamer via de motie Neijenhuis/Oualhadj[1] de regering verzocht om een nationale aanpak voor een weerbare economie te presenteren. Hierin moet ten minste worden ingegaan op de versnelde afbouw van de afhankelijkheid van fossiele energie-import en de bescherming van strategische toeleveringsketens en grondstoffen tegen geopolitieke verstoringen. Met deze brief wordt een eerste invulling gegeven aan deze motie. Ook Kamerleden Jumelet (CDA) en Müller (VVD) vroegen bij de behandeling van de begroting van Klimaat en Groene Groei aandacht voor het actief sturen op de weerbaarheid van onze economie. Zowel waar het gaat om kritieke grondstoffen als om de afhankelijkheid van de import van fossiele brandstoffen is dit van groot belang. Deze brief geeft een toelichting op de diverse onderdelen uit de aanpak en hoe uitvoering is gegeven aan recente initiatieven en toezeggingen aan de Kamer in dit kader.

Een nationale aanpak voor een weerbare economie

De aanhoudende geopolitieke spanningen en verstoringen van onder meer toeleveringsketens hebben een toenemende invloed op onze economie en samenleving. Verstoringen zijn niet langer een uitzondering, maar vormen een structureel risico.

Ondanks deze onzekerheden blijft de Nederlandse economie als geheel vooralsnog veerkrachtig. Deze robuustheid is te danken aan diverse factoren, waaronder: de relatief energie-extensieve diensteneconomie, de robuuste buffers van een groot deel van huishoudens die de consumptie ondersteunen en het mondiale karakter van de energieschok, waardoor de Nederlandse concurrentiepositie beperkt wordt aangetast.

[1] Kamerstuk 23432, nr. 693 – 25 maart 2026

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Economische Veiligheid en Weerbaarheid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_EVW / 108444406

Hoewel het macro-economische beeld daarmee voorlopig gunstig is, zijn er op termijn wel degelijk risico's. Zo kan langdurige onzekerheid investeringen en consumptie afremmen, terwijl tweede-orde-effecten – zoals doorwerkende prijsstijgingen in voedsel en loonkosten – de inflatiedruk versterken. Daarnaast kunnen specifieke sectorale effecten afwijken van het algemene beeld, waarbij bepaalde branches mogelijk sterker worden geraakt. Zo raken de hoge energieprijzen onderdelen van onze economie en ook de lagere inkomens relatief sterk. Het is daarom van belang om ook op de langere termijn te blijven werken aan een robuuste economie.

De weerbaarheid van de Nederlandse economie en samenleving staat onder constante druk. Digitalisering en de internationale verwevenheid van de economie dragen bij aan economische groei en welvaart. Tegelijkertijd hebben toenemende netwerkverstoringen, veroorzaakt door cyberincidenten of verstoringen in internationale handelsstromen niet alleen gevolgen voor individuele bedrijven, maar ook voor de continuïteit van toeleveringsketens en dienstverlening. Dit leidt tot nieuwe uitdagingen en onderstreept de noodzaak voor het vergroten van de economische en maatschappelijke weerbaarheid.

Een weerbare economie is van cruciaal belang voor onze nationale veiligheid, het verdienvermogen en de maatschappelijke stabiliteit. De afgelopen jaren hebben geopolitieke spanningen, diverse hybride dreigingen en marktverstoringen duidelijk gemaakt hoe kwetsbaar onze economie kan zijn. Het kabinet zet daarom in op een integrale aanpak om toeleveringsketens minder kwetsbaar te maken en de technologische kennisbasis te versterken. Hiermee wordt de Nederlandse economie robuust en de impact van crisissituaties en verstoringen beperkt. Het kabinet neemt hierin de ervaringen met de economische schok naar aanleiding van de coronapandemie en de beginfase van de Oekraïne oorlog mee. Dit betreft onder meer de impact van 2de en 3de orde effecten op de economie en gerichte financiële ondersteuning van bedrijven tijdens een crisissituatie.[3]

De aanpak rust op vier samenhangende pijlers (Protect, Promote, Partner en Prepare), die elkaar versterken en risico's ondervangen, de economie schokbestendiger te maken en het herstelvermogen vergroten.

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Economische Veiligheid en Weerbaarheid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_EVW / 108444406

In deze schematische weergave ligt het accent voor economische veiligheid bij Protect en Promote en voor weerbaarheid en de voorbereiding op crisissituaties bij Partner en Prepare. Aangezien de gevolgen van een verstoring niet ophouden bij de landsgrenzen is internationale samenwerking en afstemming binnen alle pijlers essentieel voor een effectieve aanpak van risico's en dreigingen.

Veiligheid als fundament
Het Nederlandse economische veiligheidsbeleid richt zich op het weerbaar maken van onze economie tegen de inzet van economische activiteiten of instrumenten, die een risico vormen voor de nationale veiligheid en die door of in opdracht van statelijke actoren worden ingezet. Diverse instrumenten worden in het kader van het protect-beleid ingezet en doorontwikkeld om Nederlandse veiligheidsbelangen te beschermen en om het bedrijfsleven te ondersteunen hoe met economische veiligheidsrisico's om te gaan.[2]
Het kabinet werkt reeds aan het versterken van de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen en gerelateerde strategische halffabricaten en componenten. Met de brief van 7 juli 2026[3] is uw Kamer hierover geïnformeerd; deze inzet vindt plaats onder de Nationale Grondstoffenstrategie (NGS) en de Europese Critical Raw Materials Act (CRMA). Bovendien breidt het kabinet bestaande instrumenten uit, zoals de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (Vifo)[4] met nieuwe sensitieve technologieën, om actuele dreigingen adequaat te kunnen adresseren. Hierbij zijn rechtszekerheid voor ondernemers en het behoud van een aantrekkelijk investeringsklimaat belangrijke uitgangspunten: het kabinet kiest voor gerichte en proportionele maatregelen.
Een belangrijk onderdeel van het economische veiligheidsbeleid is het voorkomen en verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Door het verhogen van de leveringszekerheid van essentiële onderdelen voor vitale processen, zoals permanente magneten, wordt de continuïteit van de Nederlandse economie gewaarborgd. Sinds begin juli heeft het kabinet Micky Adriaansens[5] tijdelijk aangesteld als regisseur afhankelijkheden en economische veiligheid. Zij gaat het kabinet de komende maanden adviseren over de aanpak omtrent het mitigeren van de prioritaire risicovolle strategische afhankelijkheden. Hierover wordt de Kamer in 2027 geïnformeerd.

Een sterke, innovatieve economie zorgt voor veerkracht
Een sterke, innovatieve en concurrerende economie vormt de beste buffer tegen externe dreigingen. Een voorbeeld van het Promote beleid is dat het kabinet inzet op een nieuw industriebeleid gericht op zes programma's.[6] Door te investeren in deze strategische belangrijke sectoren behoudt of versterkt het kabinet posities die Nederland een belangrijke speler maken in de wereldeconomie.
Via de *Nationale Technologiestrategie (NTS)* bouwt het kabinet aan een robuuste technologische basis voor toekomstige markten. Dit omvat investeringen in onderzoek en innovatie, het vergroten van de productiecapaciteit in Nederland en Europa, en het stimuleren van publiek-private samenwerking. Zo worden niet alleen risicovolle

[2] Kamerstuk 30821, nr. 332 – 24 april 2026
[3] Kamerstuk 32852, nr. 426 – 7 juli 2026
[4] Kamerstuk 35880, nr. 20 – 9 juni 2026
[5] Micky Adriaansens is voormalig Minister van Economische Zaken & Klimaat en sinds 1 februari 2025 bestuursvoorzitter van de Nyenrode Business Universiteit.
[6] Kamerstuk 9.826, nr. 277 - Industriebeleid met focus (17 oktober 2025)

strategische afhankelijkheden verminderd, maar versterkt het kabinet ook het verdienvermogen op de lange termijn.

In de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat zet het kabinet samen met zijn partners de stappen die nodig zijn voor 1,5% structurele groei, binnen vier domeinen die essentieel zijn voor onze economie en maatschappelijk welzijn:

1. Digitalisering & AI,
2. Veiligheid & weerbaarheid,
3. Energie- & klimaattechnologie en
4. Life sciences & biotechnologie.

Met de Nationale Investeringsinstelling (NII) draagt het kabinet bij aan investeringen in technologieën die ons verdienvermogen vergroten. Het Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI) ondersteunt daarnaast de ontwikkeling en verspreiding van innovatie binnen het bedrijfsleven, wat zowel het verdienvermogen als de veerkracht van onze economie versterkt. Door deze instrumenten in samenhang in te zetten, investeert het kabinet in een economie die niet alleen concurrerend blijft, maar ook beter bestand is tegen externe verstoringen.

Energieonafhankelijkheid als sleutel tot economische weerbaarheid
Het kabinet zet in op het behouden van vaart in de opschaling van productie van hernieuwbare energie om de energieonafhankelijkheid van Nederland te versterken. Hoewel het niet mogelijk is om voor onze energievoorziening volledig onafhankelijk te zijn of worden, draagt de versnelling van de energietransitie bij aan het verminderen van onze afhankelijkheid van fossiele import en versterkt het daarmee de strategische autonomie van Nederland. De opbouw van hernieuwbare energieproductie gaat gepaard met het verantwoord afbouwen van de afhankelijkheid van fossiele energiedragers. Een groter aandeel hernieuwbare energie maakt Nederland beter bestand tegen de (internationale) prijsvolatiliteit van fossiele energiedragers en verkleint de afhankelijkheid van een beperkt aantal landen dat fossiele energiedragers levert. Op deze aanpak wordt verder ingegaan in het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE)[7]. Met de actualisatie van het NPE wordt ook invulling gegeven aan de motie-Klaver[5] die verzoekt om een nationaal versnellingsplan voor energie-onafhankelijkheid.

Het kabinet versterkt de weerbaarheid van de kritieke energie-infrastructuur tegen digitale en fysieke dreigingen. Zo is er bij nieuwe infrastructuur aandacht voor security-by-design, worden afhankelijkheden afgebouwd en zijn transmissiesystemen redundant aangelegd. De recente inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) zorgt dat de cyber- en fysieke veiligheid van de energievoorziening[8] en andere kritieke entiteiten verder worden gewaarborgd. Ook is Nederland voorbereid op energiecrises, onder meer door middel van crisisplannen, sectorale en (inter)nationale crisisoefeningen en de implementatie van Europese richtlijnen en verordeningen. Een uitgebreide toelichting op deze mechanismen is opgenomen in de kabinetsreactie Autonoom en Veilig.[9]

[7] Kamerstuknummer 32813, nr. 1569 – 15 september 2026
[8] Kamerstuk 36764 / 36765, nr. 33 – 24 juni 2026
[9] Kamerstuknummer 29023, nr. 725. – 15 september 2026

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Economische Veiligheid en Weerbaarheid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_EVW / 108444406

Voorbereid op grote schokken
De huidige geopolitieke situatie vereist een proactieve voorbereiding op grootschalige verstoringen of hybride verstoringen, zoals een energiecrisis of cyberaanvallen, of militair conflict. Het kabinet zet daarom breed in op maatschappelijke weerbaarheid, met daarbinnen bijzondere aandacht voor de voorbereiding van kritieke sectoren en bedrijven op crisissituaties. Vanuit dit prepare-beleid wordt door de verschillende ministeries met sectoren gesproken over wat nodig is om de continuïteit van kritieke processen – zoals energievoorziening, voedselbevoorrading en zorg – te versterken. Daarnaast is er aandacht voor het brede bedrijfsleven en mkb. Een weerbare economie vraagt om voorbereidheid van zoveel mogelijk bedrijven zodat juist tijdens een crisis of conflict toeleveringsketens kunnen blijven draaien en belangrijke producenten en diensten geleverd kunnen blijven worden ten behoeve van de maatschappij en de krijgsmacht. Deze voorbereiding van bedrijven op noodsituaties vergt een specifieke aanpak, maar heeft nauwe samenhang met maatregelen voor economische veiligheid en het energiebeleid.

In dat kader zetten de overheid en het bedrijfsleven concreet stappen om de weerbaarheid te vergroten. In een gezamenlijke brede dialoog wordt verkend welke maatregelen het meest effectief zijn, zowel op bedrijfs-, regionaal als nationaal niveau. Tegelijkertijd worden bedrijven via een landelijke campagne gestimuleerd aan de slag te gaan met het opstellen van draaiboeken voor noodsituaties. Deze draaiboeken richten zich op de meest kritieke processen en systemen en worden aangevuld met afspraken tussen bedrijven en hun partners over ketenafhankelijkheden. Het resultaat: een groeiende, samenhangende aanpak die de brede weerbaarheid structureel versterkt.

Bij dit alles is digitale weerbaarheid van groot belang. De bescherming van kritieke digitale infrastructuur tegen cyberaanvallen en desinformatie krijgen bijzondere aandacht. Door nauwe samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en krijgsmacht kunnen we bij verstoringen kritieke processen voortzetten. Dit draagt bij aan continuïteit van de economie.
Bij grootschalige verstoringen staat de continuïteit van onze samenleving onder druk wat ook direct van invloed is op de weerbaarheid van bedrijven. Mede daarom werkt het kabinet aan het moderniseren van het distributiesysteem en de staatsnoodwetgeving die in de eerste helft van volgend jaar in internetconsultatie gaat. Hiermee zorgt het kabinet ervoor dat Nederland ook in crisissituaties in staat is om de beschikbaarheid van essentiële goederen en diensten te waarborgen.

Samenhang en uitvoering: een integrale benadering
De kracht van de nationale aanpak voor een weerbare economie ligt in de samenhang tussen de verschillende aspecten. Zo versterken een sterke technologische basis en energieonafhankelijkheid elkaar, terwijl een weerbaar energiesysteem tegelijkertijd bijdraagt aan crisisbestendigheid. De aanpak kenmerkt zich door:

- Publiek-private samenwerking, waarbij bedrijven, sectororganisaties, kennisinstellingen en overheden gezamenlijk werken aan oplossingen;
- Europese en internationale afstemming, omdat veel uitdagingen grens overstijgend zijn;
- Balans tussen veiligheid en economische dynamiek, zodat maatregelen rechtszekerheid en ondernemerschap niet onnodig belemmeren.

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Economische Veiligheid en Weerbaarheid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_EVW / 108444406

In het eerste kwartaal van 2027 wordt in samenwerking met andere departementen een nader uitgewerkte nationale aanpak voor de weerbaarheid van de Nederlandse economie in de huidige en toekomstige geopolitieke context met uw Kamer gedeeld. In deze brief zal het accent komen te liggen op de voorbereiding op grootschalige verstoringen. Bovendien wordt ook ingegaan op de uitvoering van de motie Bontenbal/Klaver[10], die verzoekt om een periodieke weerbaarheidsanalyse van de Nederlandse economie.

Heleen Herbert
Minister van Economische Zaken en Klimaat

S. van Veldhoven-van der Meer
Minister van Klimaat en Groene Groei

[10] Kamerstuk 23432, nr. 710 – 25 maart 2026